

Avrupadaki tepkiler

«Hareket tâ bidayetindenberi halkın en nazik damarı olan şeriat ve din noktasına basarak işe başlamış ve hocâ kıyafetinde bir takım deniler de buna karıştırılmış ol-makla hakiki ulemanın alelade sü-kût ile bitaraf görünmeleri müm-kün iken peygamberin hakiki vâ-risi manevîleri olan kimselerden mürekkep muhterem «Cemiyeti il-miyeyi islâmiye» 2 nisanında insan-lık tarihine altın harflerle yazıla-cak şu beyannameyi neşretmiştir.
MUHTEREM MEBUSAN HEYETİ-LE NECİB OSMANLI MİLLETİNE

Esselâmün aleyküm,

Mebusanı kiramdan bazılarının hayat emniyetini endişesine düşerek istifa etmek niyetinde bulundukla-rı ve ahalmizce istipdadın avdetin-den korkulmaya başlandığı bakkın-da bazı hissiyat ve istiflâat hâsî ol-duğu anlaşıldığından meşvereti ve meşrutiyetin şer'î şerife muvafık olduğunda zerre kadar tereddüdü ol-mıyan ve devd istipdatta islâmi-yet kitaplarımızın külhanlarda ya-kuldığı henüz unutmıyan «Cem-i-yeti ilmiyeyi islâmiyye» nin ahkâ-mı şer'iyyeye hizmet edecek Mec-lisi Mebusanımızın meşrutiyeti meş-ruamızın muhafazası uğrunda bü-tün efradile son dereceye kadar gayret sarfına azmetmiş olduğu ve meşrutiyetin muhafazası için ha-yatını feda etmeyi bir din borcu bildiği cihetle bugüne kadar istifa eden veya kaçmaya teşebbüs etmek suretile istifa etmiş sayılacaklar-dan maada müslim ve gayrı müslim mebusanı kirama ulemanın ve bü-tün milletin itimadı berkemal olup bundan sonra istifaya teşebbüs e-denler vatan haini sayılacakları ci-hetle cümlesinin hakkaniyet, ada-let ve istikamet dairesinde vazife-lerini yapmaya devam etmeleri ve Allahın tevfikatına mazhar olma-ları hususunda hulûsi kalb ile der-gâhı ilâhiye ref'i nidayı tazarru e-dilmekte olduğu ve Hazreti Pey-gamberin ruhaniyetine müstendien bütün millet zahîriniz bulunduğu arz ve beyan olunur.

Şanlı asker evlâtlarımızdan da ricamız şudur ki sükûnet ve itaat-lerini muhafaza ederek ulemayı şeriatin nasihatleriyle hareket etsin-ler ki Cenabı Hak da vatanımıza selâmet ve dünya ve ahrette cüm-lemize saadet ihsan buyursun â-min.»

İhtilâl hareketinin Avrupaya na-sıl aksettüğinden ancak bugün ma-lûmat almabildi. İlk tepki Avrupa borsalarında Osmanlı eshamının düşmesi suretinde belirmiştir.

Aramızda halledilecek meselele-rian Bulgaristan ise bunu kaçırıl-maması lâzım gelen bir fırsat say-mıştır. Nitekim yarı resmî Vrene gazetesî:

«Son günlerde vukua gelen millî ve dinî hareket, Türkiyenin iç ida-resinin kuvvetlenmesi ve askıda kalmış olan beynelmîl meselelerin hallolunması bakımından meşrutî-yet idaresinin şimdîye kadar elde ettiği menfaatleri alt üst edeceğin-den korkulabilir.

Kezâ, hâlen akdedilmiş olan Dev-leti Osmanîye - Bulgaristan itilâfı-nın son hâdiselerle akim kalması da muhtemeldir. Binaenaleyh Bul-garistanın, istiklâlî ve hayatî men-faatleri için her türlü lüzumlu ted-birleri alarak bütün ihtimallere karşı kendisini koruması elzemdir. Bulgar milleti bu menfaatleri mu-hafaza için en büyük fedakârlık-lara katlanmaya hazırdır.»

Aynı tarihte Berlinden gelen telgrafnamede ise:

«Berlin siyasi mahfillerinde İs-tanbul hâdiselerine fevkalâde e-hemmiyet verilmektedir. Osmanlı memleketinde hükûmet nüfuzunun zayıflayacağından pek ziyade kor-kuluyor. Bu memleket için kuvvet-li bir hükûmete ihtiyac vardır. An-cak böyle bir hükûmet Gîrid, Sîrp, Bulgaristan ve Karadag kıskırma-larına cevap verebilir.»

Deniliyor, diğer yabancı mem-leketler de hep böyle kötümserlik gösteriyordu.

3 nisan cuma günü tatil olmak hasebile hükûmetten hiç eser yok. Kimse sokağa çıkmıyor. Ortalık tenha. Herkesin kulağı kirîşte. Ara-sıra bir ilâve yaygarasıdır kopu-yor. Koşup alanlar padişahın, med-reselerin islahı için 10 bin lira ih-san ettiğini öğreniyorlar. Arkasın-dan bir daha... Mesudiye zirhlisi zabitlerinden biri askerler tarafın-dan öldürülmüş.

Herkes Babâlden haber beklî-yor. Haydi matbaalara. Bakalım a-janslar ne haberler vermiş?

Boğaziçi Üniversitesi

Arşiv ve Dokümantasyon Merkezi

Jale İnan Arşivi

JALBIO0700411